

Kompenzačné opatrenia (pre Natura 2000) k stavbe diaľnice D4 Jarovce – Ivanka sever

Mgr. Marek Sekerčák, Mgr. Tomáš Šikula

1. Úvod

Potreba realizácie kompenzačných opatrení, v zmysle platnej legislatívy, pre plánovaný úsek diaľnice D4 v úseku Jarovce – Ivanka sever vzišla z procesu EIA, kde boli v rámci tzv. „Primeraného posúdenia“ identifikované predpokladané významne negatívne vplyvy na tri predmety ochrany SKCHVU007 Dunajské luhy a to vtáacie druhy haja tmavá (*Milvus migrans*), orliak morský (*Haliaeetus albicilla*) a bocian čierny (*Ciconia nigra*).

Samotný projekt výstavby diaľnice D4 zasiahne významné hniezdiská týchto druhov, či ich potravné biotopy v rozsahu, ktorý si už vyžaduje kompenzácie, aby boli zachované podmienky pre priaznový stav ich ďalšej existencie v okolí Dunaja v rámci CHVÚ Dunajské luhy.

2. Podmienky realizácie projektu

Projekt je možné realizovať iba z dôvodov vyššieho verejného záujmu, neexistencii alternatívnych riešení a predpokladu možnosti realizácie kompenzačných opatrení, ktoré majú nahradiť to čo samotný projekt zničí, či obmedzí.

3. Proces prípravy kompenzačných opatrení v časovom slede

3.1. Ročný monitoring bioty a Návrh projektu kompenzačných opatrení 2011

Celoročný monitoring bioty spolu s Návrhom projektu kompenzačných opatrení bol spracovaný v nadväznosti na prípravu a vydanie Záverečného stanoviska pre úsek diaľnice D4 Jarovce – Ivanka sever podľa zákona č.24/2006 Z.z., o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, v platnom znení. Záverečné stanovisko bolo vydané Ministerstvom životného prostredia SR 28.9.2011 pod číslom 318/2010-3.4/ml.. V záveroch vyššie menovaného záverečného stanoviska sa medzi technickými a administratívnymi opatreniami uvádza v bode 2. „Vykonať prieskum bioty na území dotknutom navrhovanou činnosťou (konzultovať so ŠOP SR RCOP v Bratislave, Správy CHKO Dunajské luhy) a na základe jeho výsledkov vypracovať Návrh projektu kompenzačných opatrení. K spôsobu a podmienkam vykonania kompenzačných opatrení si navrhovateľ musí vyžiadať súhlas MŽP SR.“

3.2. Prerokovania so zainteresovanými orgánmi štátnej správy a odbornou verejnosťou 2012

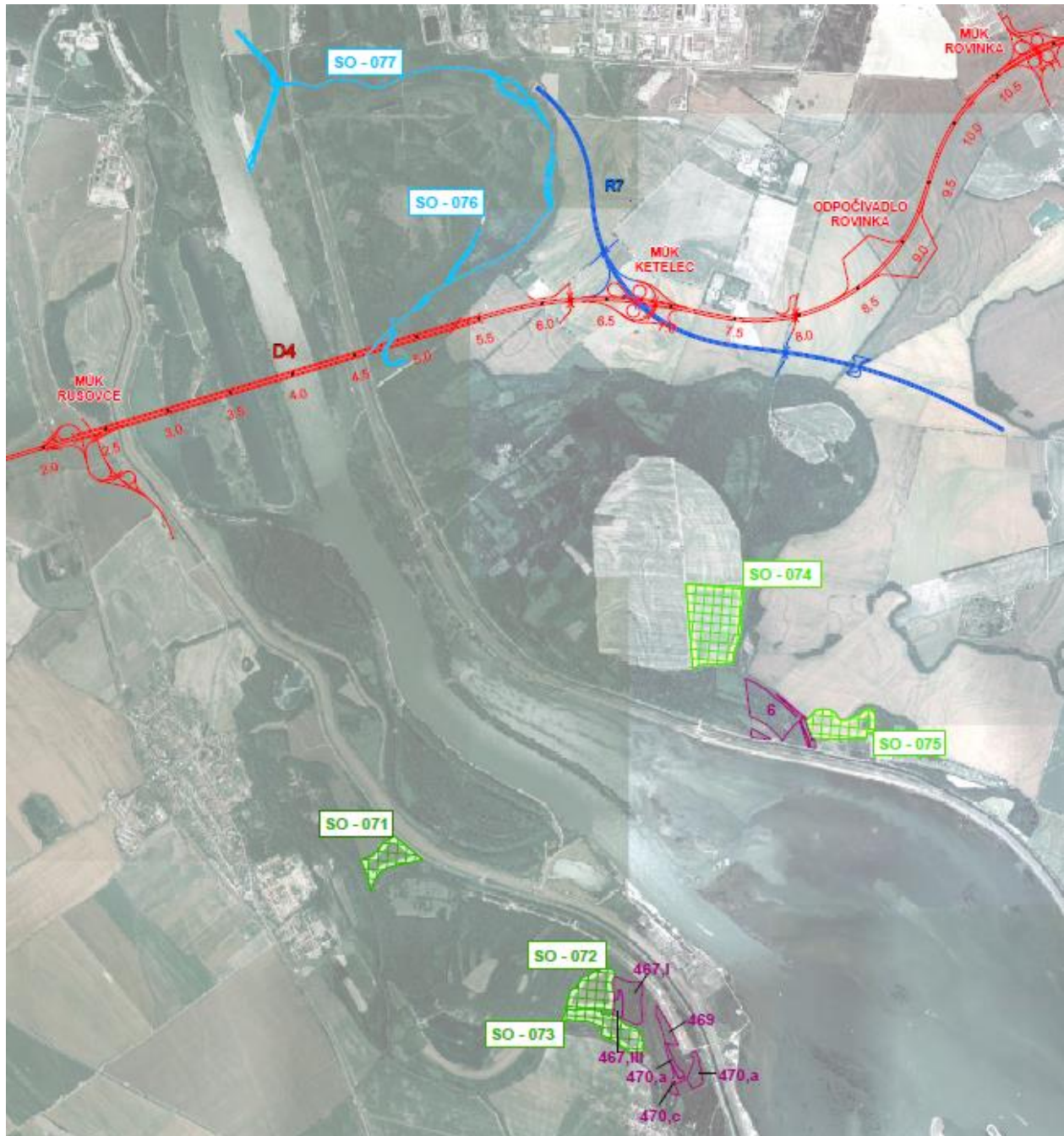
Prerokovania samotného návrhu projektu kompenzačných opatrení začali už v rámci jeho spracovania, kedy sa uskutočnili rokovania so ŠOP SR a SVP, š.p., následne na pôde MDVRR SR začali rokovania aj za účasti zástupcov MŽP SR a MPRR SR, Lesov SR, š.p., NDS, a.s., ŠOP SR a samozrejme spracovateľa HBH Projekt, spol. s r.o..

3.3. Stabilizácia rozsahu kompenzačných opatrení po pripomienkovaní a Príprava projektu kompenzačných opatrení v rámci dokumentácie pre územné rozhodnutie stavby D4 Jarovce – Ivanka sever v rokoch 2013/2014

Po pripomienkovaní rozsahu a obsahu kompenzačných opatrení mimo iné aj mimovládny organizáciami ako BROZ a SOS/BirdLife Slovensko bolo definitívne stanovený ich obsah a rozsah, ktorý bol následne zapracovaný do projektu dokumentácie pre územné rozhodnutie samotnej pripravovanej

stavby diaľnice D4.

Kompenzačné opatrenia sú situované do širokého okolia dotknutého územia, aby priniesli potrebný ekologický efekt bez ďalších nežiaducich vplyvov a rovnako aby boli dostupné pre jedince, ktorých habitáty budú zámerom zničené či inak ovplyvnené.

Všetky kompenzačné opatrenia sú vo vzdialenosti do cca 5,5 km od zámeru. Sprietočnenie Biskupického ramena je situované na sever od diaľnice D4 ostatné kompenzačné opatrenia na juh až juhovýchod od diaľnice D4.

Projekt kompenzačných opatrení (kompenzačné opatrenie 1 až 3 – výsadba nových lesných porastov) vytvára dostatočné predpoklady na to, aby v súčasnosti fragmentované lesné územie pri mestskej časti Bratislava - Čunovo poskytlo dostatočne vhodné podmienky pre hniezdenie orliaka morského po zalesnení vybraných plôch a scelení fragmentovaných území. Orliak moršký v tejto lokalite historicky hniezdil, no jeho hniezdisko antropogénnymi vplyvmi zaniklo, preto po skompaktnení tohto lesného porastu je veľký predpoklad jeho prinávratu do tejto oblasti CHVÚ za účelom hniezdenia.

Revitalizácia a sprietočnenie Biskupického ramena (kompenzačné opatrenie 6) nahradí negatívne vplyvy vyvolané výstavbou a prevádzkou diaľnice D4 na biotopy bociana čierneho v CHVÚ Dunajské luhy zlepšením a rozšírením potravných biotopov v území, čo by malo rovnako vplývať pozitívne na jeho populáciu v dotknutej časti CHVÚ.

Vytvorenie trávnych porastov (kompenzačné opatrenie 4 a 5) nahradí negatívne vplyvy pre haju tmavú rozšírením vhodných potravných biotopov pre tento druh. Čo by malo rovnako pozitívne vplývať na udržanie či rozširovanie populácie tohto druhu v celom CHVÚ.

Kompenzačné opatrenie 7 – zvýšenie legislatívnej ochrany existujúcich lesných porastov má za úlohu plniť funkciu vhodného hniezdneho biotopu pre všetky dotknuté druhy do doby, keď novovysadené lesné plochy budú ekologicky schopné plniť funkciu hniezdneho biotopu. Teda je možné povedať že cieľom tohto opatrenia je zachovanie vhodných hniezdných biotopov v maximálne nožnej miere v dotknutom území. Sumár kompenzačných opatrení je zhrnutý v nasledujúcej tabuľke a graficky sú znázornené v mape (Pozri vyššie).

ROZSAH KOMPENZAČNÝCH OPATRENÍ	ROZČLENENIE V RÁMCI DUR DIAĽNICE D4 BRATISLAVA, JAROVCE – IVANKA SEVER
Nové lesné plochy (20 ha)	Objekt 071 Kompenzačné opatrenie 1 , zmena pozemkov na lesný pozemok v k.u. Rusovce
	Objekt 072 Kompenzačné opatrenie 2 , zmena pozemkov na lesný pozemok v k.u. Čunovo
	Objekt 073 Kompenzačné opatrenie 3 , zmena pozemkov na lesný pozemok v k.u. Čunovo
Nové trávne plochy (30 ha)	Objekt 074 Kompenzačné opatrenie 4 , zatrávnenie pozemkov v k.u. Podunajské Biskupice
	Objekt 075 Kompenzačné opatrenie 5 , zatrávnenie pozemkov v k.u. Kalinkovo
Sprietočnenie Biskupického ramena	Objekt 076 Kompenzačné opatrenie 6 , sprietočnenie Biskupického ramena
	Objekt 077 Kompenzačné opatrenie 6 , most na lesnej ceste nad Biskupickým ramenom
Zabezpečenie ochrany existujúcich lesných porastov (20 ha)	Kompenzačné opatrenie 7 , Legislatívna ochrana lesných biotopov

3.4. Informovanie EK Brusel 2014

Bolo potrebné z hľadiska dikcie zákona č. 543/2002 Z.z., o ochrane prírody a krajiny, v platnom znení. Cieľom bolo informovať Európsku komisiu o dôvode, účele, podobe, realizácii, správe, údržbe a monitoringu Kompenzačných opatrení, ktoré majú zabezpečiť, aby bol zachovaný priaznivý stav dotknutých predmetov ochrany.

3.5. Príprava stavebného povolenia pre jednotlivé objekty v rámci kompenzačných opatrení 2015

Proces projektovej prípravy realizácie kompenzačných opatrení bol završený v rámci dokumentácie pre stavebné povolenie. Aktuálne je výstavba diaľnice D4 v úseku Jarovce – Ivanka sever súčasťou pripravovaného PPP projektu. Samotné kompenzačné opatrenia, budú realizované na začiatku výstavby tohto úseku diaľnice D4, tak aby v čase výstavby diaľnice už boli čiastočne ekologicky funkčné.

4. Porovnanie prípravy kompenzačných opatrení pre diaľnicu D4 Jarovce – Ivanka sever s obdobnou praxou v rámci EU.

Francúzsko

Ústie Seiny vo Francúzsku je významnou lokalitou Natura 2000 s rozlohou okolo 188 km². Takpovediac na jeho prahu leží prístav Le Havre. Ide o najvyťaženejší kontajnerový prístav vo Francúzsku a dôležité centrum svetového obchodu.

Dôvodom realizácie kompenzačných opatrení v tomto prípade bolo rozsiahle rozšírenie prístavu, ktorého cieľom je zvládnuť neustále rastúci objem prepravy. Pri primeranom posúdení už bolo jasné, že rozšírenie prístavu tohto rozsahu sa dramaticky prejaví na životnom prostredí, no na základe posúdenia podľa článku 6 sa dospelo k záveru, že ide o projekt „vyššieho verejného záujmu“.

Aby projekt spôsobil čo najmenej ekologických škôd a aby sa zvolil vhodný balíček kompenzačných opatrení, ktorý by bol prijateľný pre všetkých, úrady prístavu sa ešte v ranej fáze rozhodli stretnúť so všetkými zainteresovaným stranami z danej oblasti a postupne sa dohodnúť na tom, čo je v oblasti ústia dôležité.

Konečným výsledkom bol balíček environmentálnych kompenzačných opatrení v hodnote 46 miliónov EUR (čo je menej ako 1 % celkových nákladov na projekt rozvoja), ktoré bolo potrebné zrealizovať skôr, ako sa začnú práce na rozšírení prístavu.

Išlo napríklad o tieto opatrenia:

- Vybudovanie malého ostrova v južnej časti ústia, ktorý bude morským vtákom slúžiť ako miesto na oddych.
- Vytvorenie druhého miesta na oddych vtákov v pobrežných piesočných dunách ako náhradu za oblasť, ktorú zaberie nový prístav.
- Obnova bažín v ústí Seiny nad prístavom, ktorá spočíva v tom, že sa na základe komplexného technického plánu pozmenili riečne hladiny a prúdy, aby voda naďalej zaplavovala bahnité plochy.

Holandsko

„Plán rozvoja projektu hlavného prístavu Rotterdam“

Nemecko

„Rozšírenie areálu spoločnosti Daimler Chrysler Aerospace Airbus GmbH v Hamburku-Finkenwerder“

Španielsko

„Projekt vodnej nádrže La Breña II“

Literatúra a podklady:

Legislatíva Slovenskej republiky a Európskej únie.

Projektová dokumentácia diaľnice D4 Jarovce – Ivanka sever (DÚR, DSP) a dokumenty z procesu EIA pre menovanú stavbu.

Mgr. Marek SEKERČÁK
HBH Projekt spol. s r.o.
Kabátníkova 5, 602 00 Brno
Kancelária: Partizánska cesta 97, 974 00 Banská Bystrica
m.sekercak@hbhprojekt.sk
+421 917 72 84 08

Mgr. Tomáš ŠIKULA
HBH Projekt spol. s r.o.
Kabátníkova 5, 602 00 Brno
Kancelária: Partizánska cesta 97, 974 00 Banská Bystrica
t.sikula@hbh.cz
+421 905 53 60 53, +420 605 53 60 53